

Inflaatiokehitys vaikuttaa jokaiseen

Toukokuussa hinnankorotukset ovat vaikuttaneet S-ryhmässä asiakkaiden ostokäyttäytymiseen varsin mallillisesti, kirjoittaa S-ryhmän päivittäistavara-kaupan johtaja **Sampo Päällysahto**. Kauppalehden mukaan ryhmä tutki asiaa kuun vaihteessa.

Tuoreen kalan, kananmunien ja kahvin hinta on noussut kovimmin.

– Kahvin osalta kehitys on jatkunut jo pidempään ja sen hinta on tasaantunut. Kalan osalta kovempi hinta on vaikuttanut selkeästi myös kulutukseen, joka on pudonnut noin kolmanneksella.

Päällysahton mukaan tuleva inflaatiokehitys vaikuttaa jokaisen suomalaisen elämään. Vaikutukset ovat vähittäisiä, ja muutokset kulutustottumuksissa ja valinnoissa tapahtuvat hiipien.

Suhteessa edullisempien, kaupan omien merkkien myynti kasvoi S-ryhmässä toukokuussa 15 prosenttia vuodentakaisesta.

Liikunta parantaa kuntoa

Lihaskadosta kärsivien ikäntyneiden liikumiskyky parani ja lihaskudoksen väheneminen hidastui kolmen vuoden aikana säännöllisellä liikunnalla, Vantaan Sanomat kertoo. Asia selvitettiin kansainvälinen SPRINTT-tutkimus.

Siinä ilmeni, että ohjattuun liikuntaan ja ravitsemusneuvontaan säännöllisesti osallistuneiden hauraiden ikäntyneiden liikumiskyvyn heikkenemisen riski väheni selvästi.

– Liikunnallista toimintakykyä voidaan parantaa ja liikuntakyvyttömyyttä ennaltaehkäistä, tutkimusta Suomessa johtanut geriatrician emeritusprofessori **Timo Strandberg** sanoo.

Hänen mukaansa Säännöllisellä liikunnalla ja asianmukaisella ravitsemuksella huonossa kunnossa olevien tilaa voidaan kohentaa ja pitää heitä pidempään toimintakykyisinä.

Talvi oli norpille suotuisa

Metsähallituksen tutkimuksen mukaan viime talvena havaittiin syntyneen 85 saimaannorpan kuuttia, Karjalainen kertoo. Kokonaissyntyvyydeksi arvioitiin 92 kuuttia.

Syntyneiden kuuttien määrässä ei Metsähallituksen erikoissuunnittelija **Miina Auttilan** mukaan ole tapahtunut suurta muutosta. Syntyneiden kuuttien määrä on jo muutamana vuonna ollut noin 80–90 kuuttia tietämillä.

Saimaannorpan kanta on kasvanut keskimäärin 3,5 prosenttia vuosina 2017–2021. Alimmillaan kanta oli 1980-luvun lopulla, kun saimaannorppia oli vain 200. Viime vuonna saimaannorppia arvioitiin olevan 420–430 yksilöä.

Yhteiskunta

Karjalan tiedekeskuksen lyydin kielen tutkija **Aleksandra Rodionova** (kesk.) johtaa keväällä alkanutta hanketta karjalan- ja vepsänkielisten äänitettyjen puheiden lisäämisestä VepKar-korpukseen. KUVA: ALEKSANDRA RODIONOVAN VKONTAKTE-SIVU

Puhemalleja on esillä teksteissä ja äänitteissä

Tutkimustyö

Karjalan kansalliskielten tutkijat jatkavat työtä vepsän- ja karjalankielisen korpuksen parissa uudessa hankkeessa. Erityyppisiä tekstejä voi nyt kuunnella.

Marina Tolstyh

Karjalan Sanomat
Petroskoi
karjalansanomat@yandex.ru

Venäjän tiedeakatemian Karjalan tiedekeskuksen kielen, kirjallisuuden ja historian tutkimuslaitoksen

vepsän ja karjalan kielen tutkijat ovat aloittaneet uuden hankkeen vepsän ja karjalan kielen VepKar-korpuksen kehittämiseksi. Hanketta on tukenut Venäjän tieteellinen rahasto.

– Olemme vasta aloittaneet tämän työn. Nyt korpuksen käyttäjillä on mahdollisuus sekä lukea että kuunnella tekstejä eri murteilla. Jokaisen tekstin vieressä on myös venäjänkielinen käännös, sanoo hankejohtaja, lyydin kielen tutkija **Aleksandra Rodionova**.

– Vuoden loppuun mennessä laitamme korpuksen 50 uutta tekstiä ja puheäänitettä karjalan murteilla ja vepsän kielellä, hän jatkaa.

Tällä hetkellä Rodionova tutkii äänitettä, jossa Aunuksen piirin Kuujärven kylän asukas, vuonna

1948 syntynyt **Valentina Stepanova** kertoo lyydin kielellä kylän juhlista.

Toistaiseksi korpuksen on lisätty hankkeessa neljä uutta karjalankielistä tekstiä ja tekstien venäjännöstä sekä äänitettä.

Hanke toimii tämän ja ensi vuoden aikana. Hankkeessa korpuksen laitetään yhteensä 100 äänitallennetta kotiseutuhistoriaan, kansatieteeseen ja perinteisiin liittyvistä aiheista. Jokaisen äänitteen vieressä ovat teksti ja käännös venäjäksi.

Korpus auttaa säilyttämään kieliä

Hankejohtaja Rodionovan mukaan puhekorpuksen hankkeen päätarkoituksena on säilyttää karjalan ja vepsän kieliä, joita uhkaa katoaminen.

”Nyt korpuksen käyttäjillä on mahdollisuus sekä lukea että kuunnella tekstejä eri murteilla.

ALEKSANDRA RODIONOVA

– Kielten säilyttämisen tärkeä osa on tutkia kieliä ja vahvistaa kielten asemaa dokumenttien avulla, Rodionova korostaa.

– Digitaalisoinnin aikana kielten korpuksilla on erityinen rooli, koska korpus yksinkertaistaa ja nopeuttaa tietojen käsittelyä. Sitä varten laadimme myös karjalan- ja vepsänkielisten puheiden korpuksen, tutkija täsmentää.

Laadukkaita karjalan- ja vepsänkielisiä puhemalleja valitaan kielen, kirjallisuuden ja historian tutkimuslaitoksen äänitekoelmasta sekä myös Karjalan valtion televisio- ja radioyhtiön kansalliskielisen toimituksen ohjelmista.

Äänitekoelmasta voi löytää vanhoja, yli 50 vuotta sitten tehtyjä puhettalenteita. **KS**

Äänite on arvokas tietolähde myös sanaston kannalta

Lyydin kielen tutkija Aleksandra Rodionova sanoo, että esimerkiksi 1970-luvun äänitteet karjalan kielellä ovat erittäin arvokkaita.

– Sellaista puhetta ja sanastoa ei voi enää kuulla, Rodionova huomauttaa.

Näin vuonna 1891 syntynyt **Kira Antipova** Kemin piirin Jyskyjärveltä kertoi tutkijalle vuonna 1969 varsinais-

karjalan murteella siitä, milloin pellava kasvatettiin.

– Kertomus on hyvin mielenkiintoinen sanaston kannalta, koska nyt pellavaa ei kasvateta, eikä pellavatoihin liittyviä sanoja käytetä. Naisen haastattelun mielenkiintoisia kohteita on esillä korpuksessa tekstissä ja äänitteessä, tutkija sanoo.

Tietysti karjalaisten ja vepsäläisten haastattelut voivat kestää pitkään, vä-

hintään puoli tuntia. Korpuksen laitettu äänite kestää noin puolitoista minuuttia.

Ensin tutkijan täytyy litteroida äänitallenne ja valita sitten äänitteestä kiinnostavin ote. Se käännetään tarkasti myös venäjäksi.

Hankkeessa kaikki äänitteet tulevat esitettäväksi myös korpuksen ensimmäiselle Karjalan murrekartalle. **KS**